

Sacerdos incontinens et fornicarius est suspensus ipso iure et missa eius non debet audiri. ut patet extra de cohabitatio clericorum et mulierum. c. vna. audiens autem missam eius peccat mortaliter secundum sanctum Thome in x. quodlibet. q. viij. Hoc autem intelligitur de publicis fornicariis. Queritur si talis celebret utrum fiat irregularis. Respondeo quod sic. Hec Wilhelmus. Queritur utrum episcopus possit cum talibus dispensare. Respondeo quod sic. Et quo dispensatio in hoc casu non est prohibita. Et intra que inveniunt in contrarium illa prehendunt de suspensio ab homine non a iure. quia iura benignius solent agere quam homines. Hec Wilhel. Queritur utrum clericus qui expedit patrimonium crucifixi cum meretricibus teneantur ad restitutionem. Respondeo quod clericus qui res ecclesie dant non solum meretricibus sed etiam histrionibus vel etiam suis consanguineis non propter naturam sustentandam sed ut faciant eos divites et patrimonio crucifixi: raptiores sunt et tenentur ad restitutionem.

Queritur unde faciant restitutionem. Respondeo si habent patrimonium seculare vel aliqd de artificio vel labore manuum: de istis possunt restituere. Sed de rebus ecclesie non sufficit restituere: quia quicquid eis superest scilicet supra victus et vestitus hoc debet dari pauperibus. Nisi tunc subtraheret sibi de necessariis vel nisi res que habuerunt de patrimonio vel de artificio expendissent in usus ecclesie. Hec Wilhelmus. Utrum concubine sacerdotum teneantur restituere que a sacerdotibus per tali illicito opere recipiunt. Respondeo secundum Ray. quod sic. Nam fornicarie et huiusmodi turpes persone tenentur restituere ipsi ecclesie: nisi for

te eis fuerit datus causa elemosine in summa necessitate: quia tunc fuit debitum. Idem Hostiensis. Queritur si notorius fornicator possit absolvi. Respondeo quod non. Quia suspensus est quo ad se et etiam quo ad alios ut habetur extra de cohabitatio clericorum. c. questum. Et sciendum quod magister in compedio theologicę veritatis dicit: Quis omnes sacerdotes habeant claves: non tamen omnes possunt ligare et solvere: sicut excommunicati suspensi et heretici damnati. hoc autem non est propter defectum ordinis: sed quia non habent materiam scilicet subditos qui auferuntur eis cum excommunicatur. possunt tamen baptizare: quia hoc est sacramentum necessitatis. possunt quoque tales eucharistiam consecrare: quia hoc substantialiter adheret ordini. ligare autem et solvere adheret ordini accidentaliter.

De sacramento matrimonij.

Matrimonium honoravit de multipliciter. Primo in hoc quod ipse per se instituit. Secundo in loco digniori qui sub celo est: hoc est in paradiso. Tertio in statu innocentie. Quarto quod nasci voluit de beata virgine que fuit in statu matrimonij constituta. Quinto quod presens voluit esse in nuptiis cum matre et discipulis suis. Et ibi ostendit deitatem suam mutando aquam in vinum in conspectu discipulorum suorum. Sexto quod est unum de septem sacramentis ecclesie. Et quia deus matrimonium tam solenniter honoravit: expedit omnino ut homines qui in statu matrimonij ad regnum celorum venire desiderant: deum in matrimonio rehonorent.

Quicunque ergo iuste et legitime vult stare in matrimonio: et ut saluetur in matrimonio

tria sunt ad hoc necessaria. **Unū** ante nuptias et spectat ad iuvenes et virgines qui adhuc non sunt in matrimonio: sed intendunt adhuc contrahere. **Secundū** in nuptiis inchoando. **Tertium** post nuptias inchoatas quomodo in matrimonio sit videndum. **Pri-** mum est ut ante inchoationem nuptiarum diu se preparēt ut digne hoc sacramentum inchoent et suscipiant. Ad susceptionem enim cuiuslibet sacramenti debet precedere debita preparatio. Quia quicumque vnum de septem sacramentis recipit in peccato mortali peccat mortaliter. Et patet di. xl. multi. di. xxv. illud. xj. q. ij. audi. Similiter sacerdos qui porrigit aliquod sacramentum in peccato mortali peccat mortaliter. **Ante** inchoationem nuptiarum debent se preparare per veram contritionem et puram confessionem tanquam tempore pasce ad preceptionem sacramenti eucharistie quia matrimonium est tam bene sacramentum sicut eucharistia. **Secundū** ut nuptias inchoent cum timore domini. **Unde** Tob. vi. dixit angelus raphael ad tobiam iuniorē. Accipias virginem tuam cum timore domini amore filiorum magis quam libidine ductus. **Nuptie** debent celebrari deuote non cum ludis et personis inhonestis sicut modus est plurimorum. sed cum honestis hominibus. Et ad hoc debent pauperes inuitari: ut intercedant pro sponso et sponsa. **Tunc** christus mutat aquam in vinum. id est vitam hanc insipidam in celestem letitiam. **Unde** Job. ij. Nuptie facte sunt in chana galilee: et erat mater iesu ibi. vocatus est autem iesus et discipuli eius ad nuptias. Et hoc fit in pauperibus. **Unde** christus dicit de pauperibus. Qui vos recipit me recipit: et qui vos spernit me spernit. Et

iterum in euangelio. **Quod** vni ex minimis etc. Et cum matrimonium inchoatur tunc debent se continere ab actu matrimoniali. Et hoc docuit raphael tobiam iuniorē. quando debuit contrahere cum sara virgine dicens: Cum ingressus fueris ad virginem tuam: per tres dies continens esto ab ea. Sic parentes deberent informare suos filios sicut angelus raphael docuit tobiam et saram. et hoc erit homini valde meritum: et deo valde acceptum quod deum hoc honorat subtrahendo sibi illas delectationem ob reuerentiam dei per triiduum. **Sciendum** tamen quod hoc non est preceptum: sed est bonum consilium. **Ite** debent contrahere causa proles. Et sic constitutum est a deo in paradiso: cum dixit ad adam et eam. **Gen. j.** Crescite et multiplicamini. **Hic** reprehenduntur illi qui non honorem querunt dei nec multiplicationem hominum: sed suam pessimam voluptatem et libidinem exequendam. Et inter illos est diabolus. **Unde** angelus raphael dixit ut habetur Tob. vi. **Qui** ita coniugia suscipiunt: ut deum a sua mente excludant et suę libidini vacent: sicut equus et mulus. super hos demon habet potestatem. **Hic** etiam reprehenduntur antiquę vetulę et steriles: qui iuvenes maritos in matrimonium constitutos assumunt ad exequendam suam libidinem. Et etiam iuvenes mariti illas antiquas vetulas sibi assumunt propter sua temporalia. Et si illa vetula illa delectationem: et iste iuuenis ista temporalia proponunt dilectioni dei et salutis anime suę:ambo peccant mortaliter. **Ergo** in contrahendo matrimonium principalis intentio debet esse honor dei et augmentatio seculi. Et est vna causa de illis causis que non bene succedit aliquibus in matrimonio quando principaliter non

Querunt deum. ¶ Et sciendū q̄ sunt
septē causē quare aliquibus nō bene
succeedit in matrimonio. Prima cau-
sa est quia cōtraxerūt causa libidinis
z nō causa plis nec ppter deū. ¶ Se-
cunda quia cōtraxerunt tempore inter-
dicti. vt habet̄ extra de m̄imonio con-
tracto contra interdictum sancte eccle-
sie xxxij. q. iij. nō oportet. Tempus in
quo p̄hibituz est nuptias celebrare ē
triplex. Primū est a prima dominica
aduentus vsqz ad ep̄biam. Secūduz
a septuagesima vsqz ad octauas pasce
Tertiū tribus diebus añ ascensionez
vsqz ad octauā pentecostes. Et qui cō-
trarium facit peccat mortalit̄: si facit
ex contemptu et sine dispensatiōe. Et
nec decan⁹ potest in hoc dispensare fm̄
ius canonicū: ergo multomin⁹ pleba-
nus. ¶ Tertia causa ē quādo nō pa-
rem sibi assumit in matrimoniū. sicut
quādo nobilis ignobilez. iuuenis an-
tiq̄nā. z diues pauperē. et sic de alijs
Et illi raro bene concordāt. z interdū
non bene succedit ppter inēqualitatē
Ergo equalis equalem sibi assumat.
Vnde Aristo. j. de generatiōe et cor-
ruptione. Similia se bene cōpatiunt̄
¶ Quarta causa quia i peccato mor-
tali cōtraxerūt z se ante non p̄paraue-
runt ad cōtrahenduz digne matrimo-
nium. scz per veram contritionem z cō-
fessionem puram. ¶ Quinta causa ē
quādo contrahit cum illa quē vouit
deo virginitatē quia tunc sponsa chri-
sti effecta ē: quem sibi elegit p̄ omnibz
viris. Vnde ipsa male facit quia sper-
nit christū p̄mum sponsum suum quē
elegit z alium p̄ eo ducit: qui est min⁹
bonus. minus pulcher. minus nobilis
minus diues. Ipse etiā masculus ma-
le facit cōtrahendo cum tali virgine q̄
vouit. quia assumit sibi sponsuz sumi

regis. Ergo christus qui est sumus rex
vindicat se in eis. Ergo quando ē su-
spitiū de vna quē vouit virginitatē: tūc
diligenter interroganduz est an sic sit
anteqz cōtrahat. et si sic est nullo mo-
do cōtrahat cum tali quātūcunqz di-
ues sit. Sz potius debet recipere vnaz
pauperem quē ē libera z non restricta
voto virginitatis. Et insup omnes q̄
dant consiliū ad tale matrimonium
grauiter peccant quādo sciunt eā vo-
uisse virginitates. ¶ Sexta causa est
quādo contrahit cū vna per verba de
p̄senti: z postmodū aliam ducit. hoc est
magnum peccatū z valde periculosū.
Primo quia talis semper adulterius
cōmittit quotiens actum matrimoni
cōmittit vel exercet cuz secūda. Secūdo
quia omnes pueri talium sunt illegiti-
mi z spurij. Tertio quia nunqz potest
absolui a peccatū nisi separet se a secū-
da z redeat ad p̄mā. ¶ Septima cau-
sa quando cōtrahit cum vna quē ē de
p̄genie vitiosa. z hoc p̄ncipaliter p̄p̄
temporalia. vt cum quis contrahit cū
filia vsurarij. z sic de alijs. Quondam
consuetudo erat quādo quis filiā su-
am cuz vno desponsari voluit: tunc in-
terrogauit. Primo vtrum talis spon-
sus de bonis z iustis parentibus nat⁹
sit: qui habent bonā famā: fidem rectā
z timentes deū. Secūdo vtrū ipse spō-
sus sit virtuosus vel vitiosus. vtrum
humilis aut superb⁹. iratus an mitis.
vtrum luso: potato: blasphem⁹ vel ti-
mens deū. Tertio quomodo bona do-
talia lucrata sunt. iuste vel iniuste vel
cū vsura vel cum ludo vel cum fraude
vel cū mendacijs. z sic de alijs. Sic si-
mili modo quādo quis filiā alicuius
debat recipere in vxorem: illa tria p̄-
dicta diligēter interrogabant: s̄ hui-
modo vendunt pueros suos. z faciūt

forū sicut ipsi equos solent vendere et emere sic et pueros vendūt. **N**ō q̄rūt quomodo ista t̄palia lucrata sūt. **S**z tantūmodo quātū habet dare dicens: **E**go tantū dabo filio meo: et tu tantū dabis filiē tuę. **E**t sic ista tēporalia sunt p̄ncipalis intētio q̄d ē contra deum qui dicit: **E**go sum alpha et o. p̄ncipium et finis. quia deus debet eē p̄ncipalis intentio in omnib; agendis et faciēdis vel omittendis. **M**odo ubi radix mala ē: quomodo fructus bonos p̄feret: **S**ic quādo p̄ncipium ē vitiosum quomodo finis bonus erit: **S**ciēdum q̄ quicūq; filiam suam vni vsurario desponsat illam filiam dat ī eternam damnationē. et omnes heredes qui de ea nascituri sunt: si sciēt illas res iniuste acq̄sitas possideant. **S**ic simili modo intelligendū ē de filio qui contrahit cum filia vsurarij. **S**ed si diceret: quomodo hereditatio salua cōsciētia illa bona que hereditario iure me contingunt: **R**espondeo q̄ teneris interrogare et p̄scrutari quomodo illa bona lucrata sunt: et voluntatez habere q̄ si aliquid ibi iniustū inueneris q̄ illud restituere velis illis q̄ veri heredes sunt.

Quō in m̄rimonio sit viuendum. **T**ertio videndum ē qualiter post nuptias iudatas viuere debeāt vsq; ad mortē. **P**ro quo sciendū q̄ septē debent habere viuētes in matrimonio vt saluent in statu matrimonij. **P**rimo debēt habere dilectionē adinuicē. ad **E**ph. v. **V**iri diligite vxores v̄ras sicut xp̄s ecclesiā. **S**ed qualis debet eē dilectio inter virum et vxorem eius: **R**espondeo q̄ dilectio viri ad mulierem et ecōuerso debet excedere oēm dilectionē huius mundi. **E**t hoc figurat in anuli subarrati-

one. **I**lle anulus signat cōiunctionem viri et mulieris: et amorē eorundē. **D**ebet autē anulus iste esse aureus et rotundus in quarto digito positus. **A**ureus ideo debet esse: q̄ sicut aurum excellit omne metallum. sic amor ille ceteros amores huius mundi debet excellere. **S**ecū. ij. **H**oc nūc os ex ossibus meis: et caro de carne mea. quāobrem relinquet homo patrem et matrē et adheret vxori. **Q**ueritur vtrū vir tenetur plus diligere vxorem q̄ parētes: **R**espondeo q̄ sic sed plus debet honorare parētes. **S**ecūdo anulus debet esse rotundus ad ostendendū q̄ amor ille debet habere p̄p̄tuitatez sic q̄ nunq̄ finiat nisi per mortē: imo et post mortē debet se diligere q̄ vnus subueniat alij per suffragia. **T**ertio in quarto digito debet esse positus: vt ostēdatur q̄ amor ille debet habere p̄cordialitatem. **D**icunt enī phisici q̄ quedam vena p̄cedit a corde in quartū digitum. **E**rgo anulus ponitur in quartū digitum: vt amor cōiugum debet esse fidelis et p̄cordialis. **S**ed diceret: in quo debet vir ostendere dilectionem vxori. **R**espondeo p̄mo ī hoc q̄ nō debet eaz ī iuste turbare nec verbo nec facto. **U**n. **C**ol. ij. **V**iri diligite vxores v̄stras et nolite amari esse ad illas. **C**ontra hoc faciūt qui raro vel nunq̄ aliquod verbum amabile loquunt suis vxorib; **I**tez scdo in hoc q̄ ipsa vxor in omnibus debet ita bene h̄re q̄ ad necessaria vitę sic ipse vir. **Q**uia s̄m dicitur xp̄i iam nō sūt duo sed vna caro. **S**z sicut vnū membrū cōdiuidit cū alio: sic vir cū vxore: et ecōuerso. **I**mo cū ipsa mulier ē pregnans vel in puerperio iacēs tunc vir debet et sibi ipsi subtrahere. et vxori subuenire. et p̄ p̄pter puerū quē lactare debet. **S**ed diceret: quō vxor

De sacramēto martimo. XXIX

debet ostēdere charitatē viro suo: Respondeo p̄mo in b̄ q̄ ipsa debet honorare virū-exēplo marie- vt habet Luc. ij. vbi dixit maria ad puerū iesum quū inuenit eū in templo. **E**cce pater tuus et ego dolētes querebam⁹ te. **U**bi primo nominauit ioseph ipsius honorādo vt in hoc exemplū daret vxoribus suos viros honorādi. **C**ontra hoc faciunt ille vxores que cōtemnūt viros vel p̄pter antiquitatē vel p̄pter paupertatē- et sic de alijs. **S**ed ipsa beata virgo quū is eēt inuenis pulchra et nobilis: tū ipsa honorauit ioseph qui fuit pauper et antiquus. **S**ecundo in hoc q̄ debent obedire suis maritis in omnib⁹ licitis. j. **P**et. ij. **M**ulieres subdite sint viris. **I**tem dixit deus ad euā Gen. ij. **S**ub potestate viri eris. **E**rgo mulier existens inobediens viro suo p̄tinaciter ex contemptu peccat mortaliter. **S**ecūdo q̄ debet habere in matrimonio constituti ē q̄ debet pacifice simul viuere sicut angeli in celo- et hoc ē valde acceptum deo et hominib⁹. et deus habitat cū eis. ps̄. **I**n pace factus ē locus eius. **E**t p̄serabitur eis ī omnibus quantum ē pro salute anime. **S**i vero alter illorum ē maliciosus iracundus impatiens venenosus vt serpens et discor dās sicut diabolus in inferno: alter ipsum sustinere debet paciēter- et iste impatiens purgabit te a peccatis- et erit hic tuus diabolus: vt in futuro alij diaboli nullaz p̄tatem in te exercent. **Q**uia scriptuz ē. **N**on punit de⁹ bis in idipsum. **U**nde etiā dñs dicit p̄ p̄phetam. **A**ffixi te supple in p̄senti et non affligam te vltra- id ē- in futuro **E**rgo mulieres habēt voces lenes et ligant collum cum peplis mollibus: in signum vt dulciter respondere debent suis iracūdis viris: et tēperare cū suis

mollibus responsis maliciam et iracundiam suoz malozū virozū. **S**i autēz ambo sunt in culpa: ambo damnabūtur et diabolus habitat hic cuz eis. **E**t ipsi in futuro habitabunt cuz eo ī inferno. **Q**uia hic simul litigāt et discor dant et viuūt insimul sicut canis et catus- gallus et gallina- qui tamen quādoq̄ assuescunt ex continua cōhabitatione vt pacifice simul stant. **S**ed illi per longum tempus nō assuescūt. **S**i autem vxor ē in culpa- scilicet q̄ ē iracunda tunc bonus vir facilius sustinet decem vicinos sibi aduersarios q̄ talem vxorem iracūdā solā. **S**criptū ē **E**ccl. xv. **N**on ē ira supra iram mulier. **E**t hoc fit- p̄pter fragilitatē sexus- pauper enim ē ille vir qui habet rixosaz vxorem quia stillantia domus nō dat requiem inhabitanti: sic talis mulier suo viro. **E**t quando illi in matrimonio cōstituti simul litigant de hoc diaboli letantur: q̄ nihil similius actib⁹ demonū q̄ litigare. **E**t tales durā vitam ducunt et infelices sunt hic et ī futurum- s̄ quādo pacifice simul viuūt de hoc gaudet x̄ps et oēs sancti. **Q**uia **M**at. xvij. dicit. **U**bi duo vel tres cōgregati fuerint in noīe meo ibi etc. **E**t tales bñ habēt quo ad tēp⁹ et quo ad aīaz et quo ad t̄pales substantiaz. **A**n salomō **P**rou. xvij. **M**elior ē buccella panis licca cū gaudio q̄ dom⁹ plena victimis cū iurgio. **T**ertius ē q̄ debet habere in matrimonio- q̄ vnus nō teniet ab alio- q̄ hoc ē vnū de maximis peccat. **I**n signū huius ioseph magis voluit incarcerari q̄ in adulerium cōsentire- et susanna pot⁹ voluit occidi q̄ aduleriū cōmittere- vt habetur **D**an. xij. **Q**uomodo autē aduleri puniatur corp̄aliter spiritualiter tēporaliter: hoc q̄re an ī sexto p̄cepto. **D.**

Quartum quod debent habere in matrimonio est quod debent esse patientes in laboribus: ut unus inueniat alius ut iusta bona cum suis laboribus acquirat et possideant. Ideo simul in inuentute conueniunt ut fortiter laborent pro victualibus et necessariis. Unde psalmista. **L**abores manuum tuarum qui manducabis beatus es et bene tibi erit. **I**tem in educatione filiorum debent esse patientes et semutuo **S**inuare. **Q**uerit utrum labor sit meritorium quem parentes habent cum pueris: **R**espondeo quod sic dummodo talis intentio sit in parentibus quod intendant pueros enutrire ad honorem dei ut boni serui christi fiant: et ipsi parentes sint in gratia. **T**unc omnes labores quos habent cum pueris cedunt eis ad meritum sed balneando lactando lauando vigilando portando inuoluendo leuando cibando informando corrigendo quando delinquant ne amplius deum offendant. **I**sta omnia erunt eis meritoria. **S**imiliter et pater qui sollicitudinem et laborem sustinet pro uxore et pueris nutriendis omnia talia sunt sibi meritoria. **U**n deus apud dicit: **S**cimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. **E**t quando actus matrimonij est peccatum et quando non hoc habet an. vi. **F**. **Q**uintum quod debent habere in matrimonio est temperantia et honestas in actu coniugali abstinendo temporibus quibus abstinendum est et sunt quinque tempora in quibus abstinendum est ab actu coniugali hoc habet an. vi. **S**. **S**extus est quod debent sibi inuicem fideles esse in temporalibus ambo enim debent esse domini suarum rerum. **E**xemplo apostolorum de quibus legitur et erant illis omnia communia. **Q**uia sicut dicit christus in euangelio. **M**atth. xix. **J**am non sunt duo sed una caro. **S**ic vir et uxor. **Q**uomodo

ergo temporalia inter ipsos debent esse diuisa. **C**ontra hoc faciunt mulieres qui furant uiris suis et illa sic furata male expendunt scilicet in superbia in peplis et in cingulis. **E**t quando ipse uir est remote ultra mare in mercatibus ipsa uxor interest conuiuiis. **U**trum mortaliter peccat uxor furando uiro suo: **R**espondeo si male expendit sed ad peccandum sicut si daret uni causa alligandi eum ad turpem actum sic peccaret mortaliter. **E**t ille qui sic recepit talia munuscula propter talem turpem actum a tali muliere tenet in foro conscientie restituere marito ipsius mulieris imo qui scienter faceret vel venderet talia munuscula tali mulieri quam scit scienter uelle abuti grauiter peccaret. **S**imiliter et nuncius qui portaret talia munuscula scienter que darent propter talem turpem actum grauiter deum in hoc offenderet. **I**tem contra hoc faciunt illi mariti qui perdunt bona sua: vel in tabernis se inebriant: et sic male expendunt bona illa de quibus uxor cum pueris uinere deberet. **S**ed non sic faciendum est pro et honesto et discreto uiro: qui debet ferre uinum ad domum et bibere cum uxore propria et post hoc deum collaudare: et regratiari ipsi deo omnipotenti qui te sic cibauit et potauit. **U**trum mulier debeat furari uiro suo ut inde elemosynam faciat: **H**abet an. vii. **R**. **E**t de illis uiris qui recludunt omnia bona sua ab uxoribus tanquam ab extraneis habet ibidem. **S**eptimum quod debet habere illi qui sunt in matrimonio est debita et honesta educatio filiorum ut eos in bonis instruant. **U**nde sciendum quod parentes principaliter tenent tria suis pueris. **P**rimo debet eos informare quod innocetiam suam et puritatem deo offerat quod hoc est deo valde acceptum. **I**tem

precepta dei. p̄r nosse. 7 symbolum. 7 debent eos ad eccliam ducere vt verbū dei audiāt. qz verbū dei ē cib⁹ anime. Itē deū diligere 7 eum timere in omnibus verbis et factis. Sed hēu sepi⁹ cōiungit q̄ parētes p̄ se ignorant p̄cepta dei: 7 quādoqz symbolum: 7 potius ducunt eos ad choreas q̄ ad eccliam. Et quādoqz aliqui parentes informant pueros quomodo superbe i-cedere debeant: 7 quomodo mundo placere studeant. In sup̄ eis maluz exemplum p̄bent. scz iurando blasphemando maledicendo 7c. Et tales parentes rei erunt oīuz peccatorū istorū que ex mala informatiōe vel malo exemplo filij sic discunt. Secundo parētes tenēt pueros corrigere. Quomodo autēz pueri corrigēdi sunt. hoc gr̄e iij. E. Tertio parentes tenentur hereditare res iuste acquisite filijs suis. hoc gr̄e supra. iij. S.

Tractat⁹ de septē sacris explicat. Incipit tractatulus de septem donis spiritus sancti.

Septem sunt dona spiritus sancti. que ideo sunt septem. quia per ea septē vitia capitalia expelluntur. Primū donuz est timor. id ē gotlich forcht. De quo dicitur Eccl̄i. i. Timor domini initium sapientie. Qui timor est custos 7 clausura omnium bonoz. qd̄ donuz cordi nro adueniens multa bona confert. Primo docet mala p̄terita emēdare. Eccl̄i. i. Timor dñi expellit peccatuz. Secdo docet bona operari. Eccl̄i. xv. Qui timet deū faciet bona. i. q̄ timet deuz nihil negligit. Idē. Qui timet deū in q̄ rūt q̄ beneplacita sūt dei. Greg⁹. Deū timere est nulla q̄ faciēda sūt p̄terire. Isidorus in sinonimis. Timor expel-

lit peccatum. timor reprimit vitium. timor cautum facit hominem atqz sollicitū. Tertio timor disponit et habilitat corda nostra ad vitam religiosam. Eccl̄i. ij. Timor domini p̄parat corda. Et Bernardus in tractatu de septem donis dicit. Connexa sunt quidem timor 7 religio. et manere non pōt vnū sine altero. Quarto timor domini cōseruat hominem in bono. Bern. In veritate nihil ita valet ad gratiam promerendam cōseruandaz 7 recuperandam q̄ si videaris nō alta sapere: sed semper timere. Unde etiam salomon. Si in timore domini non tenuerit. cito subuertet domus tua. Quinto timor domini misericordiaz dei meret p̄s. Quomodo miseret pater filioruz: miseret est domin⁹ timētib⁹ se. Sexto cōfert homini puisionē tēporaliū. p̄s. Timete dñm omnes sancti eius: qm̄ non ē inopia timentibus eum. Septimo confert homini plongationē vite. Unde Prouer. x. Timor domini apponet dies. Octauo orationē facit exaudiri. p̄s. Volūtatem timentium se faciet: 7 deprecationem eorū exaudiet. Nono gloriāz eternā meret. Prou. xxvij. Beatus homo qui semper ē pauidus. Eccl̄i. xv. Beatus vir cui donatum est habere timorem dei. Greg⁹. Ubi timor non est: salus non ibi erit. Hi sunt nouem fructus quos cōfert donum timoris quod ē p̄mum donū spiritus sancti. Et hoc donuz timoris expellit p̄mum peccatum mortale. scz superbiāz. Timor domini hominē humiliat: superbia vero eleuat. Eccl̄i. x. Odibilis ē corā deo 7 hoīb⁹ supbia. 7 quāto se homo h̄ magis exaltat: tanto magis ī futuro hūiliabit. Luc. xviij. Dis qui se exaltat hūiliabit. Ergo vt in futuro exaltemur humiliemus nos